

Kuntoutusalan webinaari

Työsuojelun ajankohtaistilanne

Kaija Ojanperä
Työympäristöasiantuntija
Tehy ry
16.4.2020

Tämän hetken haasteet

- Koronaepidemia kuormittaa hoitohenkilöstöä, joka tekee työtä oman sairastumisen uhalla
- Työntekijöitä siirretään toisiin tehtäviin - perehdytys
- Muutoksia on tehty pikavauhtia – ohjeistusten puute/ristiriitaisuus
- Suojaimista puutetta – mistä saadaan lisää?
- Henkilöstön testaaminen
- Riskiryhmiin kuuluvien työntekijöiden työskentely

Työnantajan vastuu poikkeusolojen aikana

- Työnantajan velvollisuus on **huolehtia** työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä myös poikkeusoloissa
- Työnantajan on jatkuvasti **tarkkailtava** työympäristöä, työyhteisön tilaa ja työtapojen turvallisuutta
- Työnantajan pitää **arvioida** toteutettujen toimenpiteiden vaikutusta työn turvallisuuteen ja terveellisyyteen
- Työnantajalla pitää olla selkeät **toimintaohjeet**, miten epidemian aikana toimitaan
- Työnantajalla on myös velvollisuus **valvoa** ohjeiden noudattamista

Esimiehen vastuu poikkeusolojen aikana

- Mikäli esimies havaitsee työturvallisuutta vaarantavia asioita, joita ei voi itse poistaa tai muuttaa, hänen välittömästi ilmoittaa **sähköpostilla** asiasta omalle esimiehelleen ja vaatia toimenpiteitä
- Jos asiaa ei korjata, esimiehen tulee **välittää** viesti viime kädessä ylimmälle mahdolliselle johtajalle

Työntekijän vastuu poikkeusolojen aikana

- Työntekijän on **noudatettava** työnantajan antamia määräyksiä ja ohjeita
- Mikäli työntekijä havaitsee työturvallisuutta vaarantavia asioita, joita ei voi itse poistaa, hänen tulee välittömästi **ilmoittaa** asiasta omalle esimiehelleen
- Työntekijän on kokemuksensa, työnantajalta saamansa opetuksen ja ohjauksen sekä ammattitaitonsa mukaisesti työssään huolehdittava käytettävissään olevin keinoin niin **omasta kuin muiden** työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä

Riskien arviointi

- Poikkeustilanne pitää huomioida vaarojen arvioinnissa, jolla turvataan työntekijöiden terveys työssä
- Työnantajan tulee laatia tarvittavat ohjeet ja menettelytavat koronatilanteeseen liittyen
 - Miten **ehkäistään** koronavirusepidemia
 - Millainen **riski on saada koronavirustartunta** työssä muuhun väestöön verrattuna
 - Miten toimitaan **riskiryhmään** kuuluvan työntekijän kanssa
 - Huomioidaan **lähikontaktien** määrä, kesto, todennäköisyys sille, että lähikontaktilla on koronavirustartunta
 - Minkälainen on **suojautumisen** mahdollisuus
 - Kuinka paljon työssä tehdään toimenpiteitä, jossa muodostuu **aerosoleja**
 - työntekijöiden **kuormittuminen** poikkeustilanteen aikana
- Toimenpiteet
 - Henkilökontaktien välttäminen
 - Etätyö
 - Työpaikalla ei tarpeettomasti keräännyttä taukotiloihin
- STM (25.3.2020): Ohjeet työntekijöiden terveyden suojelemiseksi koronavirustilanteessa

”Suomessa varautuminen on hyvällä tasolla (STM 24.3.2020)

- Työnantajien omat varastot
 - Perusvarasto
- Huoltovarmuusvarasto (HKV)
 - Jaetaan viidelle yliopistolliselle sairaanhoitopiirille
 - Koordinoivat materiaalin hajautuksen ja käytön tarveharkintaan perustuen omalla erityisvastuualueellaan sairaanhoitopiirien sekä kuntien tai kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttöön
- Yksityisten toimijoiden on pidettävä omavastuun mukaisesti huoli siitä, että niillä on varastoissaan riittävästi suojarahusteita ja että varastoja myös täydennetään
- Suojainten tarkoituksenmukaisesta käyttö

Miten koronavirus tarttuu?

- Koronavirus tarttuu ensisijaisesti **pisara- ja kosketustartuntana**, kun sairastunut yskii tai aivastaa
- Tartuttavimmillaan sairastunut on silloin, kun hänellä on eniten oireita
 - THL:n mukaan on mahdollista, että tartunnan saanut henkilö voi levittää virusta eteenpäin jo ennen oireiden alkamista
- Suojautumistarve vaihtelee sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävissä
- Suojaimia käytetään, jos hoidetaan, tutkitaan tai otetaan näytteitä asiakkailta/potilailta, joilla on hengitystieinfektion **oireita**, joilla **epäillään** koronavirustartuntaa tai joilla on **todettu** koronavirustartunta

Suojautuminen eri toimialueilla

- Kotihoidon työntekijät (STM 31.3.2020)
 - Kotihoidossa on käytettävä koronavirusepidemian aikana hengityssuojainta **asiakkaan suojaamiseksi** mahdolliselta henkilökunnan kantamalta taudilta. Terveiden ja oireettomien asiakkaiden kanssa voidaan käyttää kertakäyttöistä kirurgista suu-nenäsuojusta tai kertakäyttöistä kankaista suojainta, esimerkiksi huivia
 - Kankaista suojainta käytetään vain kerran, ja se pestään tai hävitetään käytön jälkeen
 - Kankaisten suojaimien käytöstä ja desinfioinnista on annettava henkilökunnalle ohjeet
 - Hengitystieinfektioon sairastunutta potilasta hoidettaessa ja hengitystieinfektioon sairastunutta henkilökohtaisen avun saajaa avustettaessa on käytettävä kirurgista suu-nenäsuojusta, suojakäsineitä sekä suojatakia tai esiliinaa.
- Pitkäaikaishoidon ja hoivan työntekijät (STM 9.4.2020)
 - Vastaava ohje kuin edellä suojautumisesta
 - Asiakkaita ei pidä epidemian aikana siirtää hoitopaikasta tai yksiköstä toiseen
- Sairaaloissa työskentelevät työntekijät (THL:n ohje)
 - Eristys – suojautuminen
 - Aerosoleja tuottavat toimenpiteet

Työnantaja ei ole huolehtinut suojaamista työssä, voinko pidättäytyä työstä?

- Työnantajan on hankittava ja annettava työntekijöiden käyttöön tarvittavat henkilösuojaimet, ellei terveyden menettämisen vaaraa voi muuten välttää
- Jos työstä aiheutuu **vakavaa vaaraa** työntekijän omalle tai muiden työntekijöiden hengelle tai terveydelle, työntekijällä on oikeus pidättäytyä tällaisen työn tekemisestä
 - ei tarkoita työnteon kaikkinaista keskeyttämistä, vaan työstä pidättäytyminen on rajattava mahdollisimman suppeaksi tilanteesta riippuen
 - Esim. jokin työvaihe
- Jos työskentely työturvallisuuslain mukaisesti aiheuttaisi vakavaa hengen uhkaa, asiasta pitää ensi tilassa ilmoittaa esimiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle
 - Tässä tilanteessa erityisestä ja vakavasta hengenvaarasta tulisi saada mahdollisuuksien mukaan **lääkärin arvio** vaaran vakavuudesta ja sen välittömyydestä sekä mahdollisuuksien mukaan määräys työn keskeyttämisestä
 - Ensisijaisesti työpaikkojen ongelmatilanteet tulisi ratkaista **yhteistoiminnassa** sovituin tavoin

Riskiryhmään kuuluvat

- Tämänhetkisen tiedon perusteella **yli 70-vuotiaat** henkilöt ovat muita alttiimpia saamaan vakavan koronavirusinfektion
- Vakavan koronavirusinfektion vaaraa voivat lisätä ne **perussairaudet**, jotka **merkittävästi huonontavat keuhkojen tai sydämen toimintaa tai elimistön vastustuskykyä**, esimerkiksi:
 - Vaikea-asteinen sydänsairaus
 - Huonossa hoitotasapainossa oleva keuhkosairaus
 - Diabetes, johon liittyy elinvaurioita
 - Krooninen maksan tai munuaisen vajaatoiminta
 - Vastustuskykyä heikentävä tauti kuten aktiivisessa solunsalpaajahoidossa oleva leukemia tai lymfooma (ei ylläpitohoito)
 - Vastustuskykyä voimakkaasti heikentävä lääkitys (esimerkiksi suuriannoksinen kortisonihoito)
- Muita tekijöitä, jotka yleisesti ottaen heikentävät keuhkojen toimintaa ja saattavat lisätä koronavirusinfektion riskiä terveydelle, ovat **sairaalloinen ylipaino** (BMI yli 40) sekä **päivittäinen tupakointi**.

Miten toimitaan riskiryhmäläisten kanssa?

- Työnantajan on koronavirusepidemian aikana arvioitava, onko työntekijöiden riski saada koronavirustartunta työssä kohonnut muuhun väestöön verrattuna
- Työnantaja voi käyttää työterveyshuollon asiantuntijuutta, jossa arvioidaan koronaviruksen vaikutus riskiryhmään kuuluvan työntekijän työturvallisuuteen ja terveyteen (terveydellisen merkityksen arviointi)
 - Hoitava lääkäri/työterveyslääkäri arvioi tarvittaessa, onko henkilön **perussairaus** niin vaikea, että hänellä on riski saada vakava koronavirusinfektio
- Terveysthuollon osalta on erityisesti huomioitava **aerosoleja tuottavat** toimenpiteet, kun työnantaja arvioi riskejä työntekijän terveydelle
- **Riskiryhmään** kuuluville tulisi ensisijaisesti löytää toimenpiteitä, jotka turvaavat terveyttä

Riskiryhmään kuuluva omainen

- Viranomaisohjeet ja linjaukset ovat, että ei voi jäädä kotiin pelkästään sen vuoksi, että omaisesi tai läheisesi on pitkäaikaissairas
- Keskustella työnantajan kanssa ja kertoa, että läheisellä on pitkäaikaissairaita läheisiä
- Työnantaja voi myöntää palkattoman vapaan, mutta palkanmaksuvelvollisuutta työnantajalla ei tällaisessa tilanteessa ole

Jos sairastuu koronavirukseen, onko se ammattitauti?

- Työtapaturma- ja ammattitautivakuutus korvaa työn tekemiseen liittyviä työtapaturmia ja ammattitauteja
- Ammattitautina korvataan sairaus, joka on todennäköisesti pääasiallisesti aiheutunut fyysikaalisesta, kemiallisesta tai **biologisesta tekijästä** työssä, työntekopaikan alueella tai työhön liittyvässä koulutuksessa
- Jotta koronavirustartunta korvattaisiin ammattitautina, tartuntalähde ja -olosuhde on pystyttävä selvittämään
- Altistumisen on pitänyt tapahtua työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisessa olosuhteessa:
 - työnteon yhteydessä
 - työtehtävästä johtuvan matkustamisen yhteydessä
 - työntekopaikan alueella
 - työhön liittyvässä koulutustilaisuudessa
- Koronaviruksen aiheuttaman sairauden korvaaminen ammattitautina edellyttää siis, että **tartuntalähde on yksilöitävissä** esimerkiksi työnteon yhteydessä tapahtuneeksi
- Ammattitautikorvaus edellyttää **diagnosoitua sairautta**. Pelkkä altistuminen koronavirukselle ei ole ammattitauti eikä sen perusteella saa korvauksia

Kiitos!

16.4.2020